LAUSUNTO 16.1.2022

Keskuskauppakamari

Lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristövaliokunnalle keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta.

YLEISET HUOMIOT KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ILMASTOSUUNNITELMASTA JA ILMASTOSUUNNITELMISTA KOKONAISUUTENA

Keskuskauppakamari tukee Suomen ja EU:n ilmastotavoitteita. Suomella on korkean teknologisen osaamisen ja runsaan puhtaan energian maana edellytykset edetä päästövähennyksissä nopeasti ja kääntää tämä investoinneiksi, työpaikoiksi ja vientituloiksi. Euroopan irtautuminen Venäjän energiatuonnista tukee myös ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Kustannustehokkuus, vaikuttavuus, teknologianeutraalius ja markkinaehtoisuus sekä Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn edistäminen ja yritysten keskeisen roolin tunnistaminen ovat Keskuskauppakamarin mielestä kantavia periaatteita päästövähennyksissä.

On hyvä, että keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman lähtökohtana on EU-lainsäädännön sallimien joustojen hyödyntäminen (päästökaupan one-off-jousto, LULUCF-jousto) eri sektoreiden välillä. Tämä tukee päästövähennysten kustannustehokkuutta. LULUCF-jouston hyödyntäminen edellyttää nielua vahvistavia toimenpiteitä maankäyttösektorilla.

Euroopan Unionin ilmastopolitiikka ohjaa ja vaikuttaa merkittävästi Suomen kansallisten suunnitelmien toimeenpanoon. Keskuskauppakamari korostaa, että Suomen on vältettävä päällekkäistä kansallista sääntelyä, joka voi vaikeuttaa suomalaisten yritysten kilpailuasemaa EU:n sisämarkkinoilla. Vastaavasti EU:n Fit for 55 -ilmastopaketti tukee Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamista. Aktiivinen EU-vaikuttamistyö on tarpeen, jotta lainsäädäntö tunnistaa Suomen kansalliset olosuhteet ja erityispiirteet ja tukee suunnitelmien toteuttamista.

Kansainvälisen ilmastopaneeli IPCC:n viimeisimmät raportit (2022) korostavat päästöjen nopeaa vähentämistä jo 2020-luvun aikana ja että tämän toteuttamiseksi investoinnit muun muassa puhtaaseen energiaan ja teolliseen tuotantoon on moninkertaistettava vuoteen 2030 mennessä. Keskuskauppakamari korostaa, että kilpailukykyinen, vakaa ja ennustettava toimintaympäristö yrityksille on välttämätön edellytys sille, että riittävät yksityiset investoinnit voivat toteutua. Erityisen tärkeää on sujuvoittaa ja nopeuttaa investointien luvitusta. Julkiset tuet on suunnattava uuden teknologian kehittämiseen ja käyttöönottoon sekä kohteisiin, joissa markkinaehtoinen kehitys on hidasta.

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Aleksanterinkatu 17, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

Keskuskauppakamari korostaa laajaa teknologista keinovalikoimaa tavoitteiden saavuttamisessa. Teollisuuden, liikenteen ja lämmöntuotannon suora ja epäsuora sähköistyminen on energiatehokkain ja kilpailukykyisin ratkaisu siellä, missä mahdollista. Polttoon perustuvassa energiankäytössä fossiiliset polttoaineet on korvattava biopohjaisilla ja synteettisillä ratkaisuilla. TKI-panostusten merkitys uusien teknologioiden käyttöönotossa on keskeinen.

YKSITYISKOHTAISET HUOMIOT KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ILMASTOSUUNNITELMA

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma kattaa taakanjakosektorin, eli muun muassa liikenteen, maatalouden, työkoneet, pienteollisuuden ja -energiantuotannon sekä F-kaasut. Kokonaisuutena suunnitelma kattaa yksityiskohtaisesti eri aloilla tarvittavia toimenpiteitä.

Liikenne kattaa viidenneksen Suomen päästöistä. Toisaalta kuljetuskustannusten merkitys on yrityksille suuri Suomen logistisen aseman vuoksi sekä kotimaan yritystoiminnassa että viennissä, jossa suomalaiset yritykset lähtevät takamatkalta. Siten kustannustehokkaat päästövähennykset liikenteessä ovat tärkeitä kaikille toimialoille.

Fit for 55-ilmastopaketin neuvotteluissa on päästy yhteisymmärrykseen uudesta EU:n liikenteen ja lämmityksen kattavasta päästökaupasta. Keskuskauppakamari pitää EU:n laajuisena toteutettavaa liikenteen päästökauppaa tarkoituksenmukaisempana ja kilpailuneutraalimpana toimenpiteenä kuin kansallista tieliikenteen päästökauppaa. Kansallisen tieliikenteen päästökaupan valmistelusta on luovuttava ja keskityttävä EU:n laajuisen päästökaupan toimeenpanoon Suomen kannalta toimivalla tavalla.

Sähköistyminen on myös liikenteessä merkittävä päästöjä vähentävä ajuri erityisesti henkilöliikenteessä. Jakeluvelvoite on tehokas keino olemassa olevan kaluston päästöjen vähentämiseksi. Liikennesähkön ottaminen mukaan jakeluvelvoitteeseen edistäisi sen kustannustehokasta täyttöä. Myös hyväkuntoinen liikenneverkko sekä digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen tukevat liikenteen päästövähennyksiä.

Jakeluvelvoitteen nousun ennakoidaan nostavan merkittävästi polttoaineen hintaa vuodesta 2024 eteenpäin. Keskuskauppakamari esittää, että jakeluvelvoitteeseen luotaisiin joustomekanismi, jonka myötä osa velvoitteesta voidaan täyttää muilla taakanjakosektorilla toteutettavilla, luotettavasti todennettavilla päästövähennyksillä. Tämä hillitsisi polttoaineen hintojen nousupainetta ja voisi luoda tehokkaan välineen vauhdittaa esimerkiksi maatalouden päästövähennyksiä.

Ilmastosuunnitelmassa maataloudelle asetettu 29 % päästövähennystavoite on linjassa maatalouden ilmastotiekartan kanssa. Maatalouden päästövähennysten haaste tilojen heikko kannattavuus ja investointikyky. Maatalouden päästöjen vähentämiseksi on kuitenkin

tunnistettu runsaasti käytännöllisiä toimenpiteitä maatalouden ilmastotiekartassa ja Luonnonvarakeskuksen hiili-euro-ohjelmassa. Olennaista on tunnistaa tapoja toimeenpanoon siten, että ne tukevat kannattavaa elinkeinonharjoittamista.

Keskuskauppakamari korostaakin tarvetta toimivien hiilimarkkinoiden kehittämiselle yksityisen rahoituksen kanavoimiseksi ilmastotoimiin. Hiilimarkkinoiden edistäminen on yksi ilmastosuunnitelmassa kuvattu toimenpide. Erilaiset hiilensidontaan liittyvät palvelut, kuten metsitys, hiilidioksidin talteenotto, biohiili ja peltomaan hiilensidonnan vahvistaminen vaikuttaisivat erityisesti maankäyttö- ja osin päästökauppasektorilla. Peltomaan käsittelyyn liittyvät toimet voivat kuitenkin vaikuttaa myös taakanjakosektorilla mitattaviin maatalouden päästöihin. Lisäksi esimerkiksi metaanipäästöjä vähentävät rehun lisäaineet voisivat myös olla potentiaalisia hiilimarkkinatuotteita.

Toimiva markkina edellyttää luotettavuuden ja läpinäkyvyyden vahvistamista sekä kaksoislaskentaan liittyvien kysymysten ratkaisemista. YK:n ilmastokokouksessa COP27:ssa Egyptissä tarkentuneet hiilimarkkinamekanismeja koskevat artikla 6. säännöt voivat selkeyttää kaksoislaskentaan liittyviä ongelmia esimerkiksi luokittelemalla valtioiden taseeseen laskettavat toimet omaan kategoriaansa (”mitigation contribution”).

Hiilimarkkinoiden tueksi tarvitaan mittauskäytäntöä ja tietoa, jolla toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan seurata. Toimenpiteiden lisäinen ilmastovaikutus on oltava selkeästi osoitettavissa. Suomen on oltava aktiivinen hiilensidontamarkkinoihin ja kompensaatioihin liittyvän EU- ja kansainvälisen sääntelyn kehittämisessä. Olennaista on kuitenkin edetä nopeasti toimivien markkinoiden edistämisessä ottamalla käytännöllisiä askeleita, kuten toimijarekisterin perustaminen ja toimijoiden itsesääntelyn edistäminen.

Teppo Säkkinen
Elinkeino- ja ilmastoasiantuntija
Keskuskauppakamari